

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Quæstio V. De Pœna Dæmonum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

DIFFICULTAS III.

Undenam desumatur Obstinatio?

Sequendo methodum Martinon.

ASSERO 1. *Non amisisse Angelos libertatem physicam ad non peccandum, vel agendum bene moraliter*; Ratio, quia illud principium est ipsamet voluntas, quæ eadem entitative manet.

ASSERO 2. *De facto demones abstinere ab aliis actibus in quibus exercendis peccarent ex objecto*. Ratio, quia de facto Exorcismis Ecclesiasticis coguntur ad abstinendum ab aliquibus inferentis malis.

ASSERO 3. *In sententia, quæ assereret, posse diabolum indifferentes in individuo, posset concedi talis actus ab illis exerceri*: Cur enim non possent habere displicentiam de tormentis suis, ex eo quod male, quia mala sunt? Non est autem contra rationem fugere sibi nociva, inquit Martinon.

ASSERO 4. *Non exerceri à demonibus actus bonos moraliter, qui sint undequaque boni*. Ratio, Auctoritas 1. Joan. 3. v. 8. *Ab initio diabolus peccat*. Deinde, quia semper est in apprehensione suæ malitiæ, ob quam Deo semper irascitur. Denique, quia ita omnes communiter docent.

Exinde tamen non sequitur, quod singulis suis actibus peccent: non enim peccant illis suis actibus, de quibus Asserto precedenti; aliàs dum etiam Ecclesia exorcismis & interminatione imperat illis aliquid, hoc ipso imperaret illis peccatum, si omnes illorum actiones, sunt peccatum. Deinde multa exerceant necessarii non libere, quæ ex eo ipso, quod exerceantur non libere, non sunt peccaminosa, qualis est v.g. dolor ille damnationis.

ASSERO 5. *Causam obstinationis eorumdem, est se malum illorum voluntatem, quæ presenti semper dolore irritatur, & perpetua cogitatione de æterno suo maledicto statu*. Et sicut homo dum est in actuali ira gravi contra proximum, perpetuus est in illa meditatione, quæ illum urget ad faciendum hunc & nunc, quod putat esse saltem extrinsecum malum proximi, ut maledictiones, executiones, taxæ, &c. Ita simile quid evenit damnatis. Ex parte etiam Dei dicit Arriaga ob stare, quia non dantur illis ullæ extraordinariæ, & fortiores vocationes, ad bene operandum.

Sed daturne saltem illis gratia sufficiens? Putarem non dari illis gratiam sufficientem, ut peniteat illos facti: videtur enim hoc status ille exigere, consequenter nec datur illis gratia sufficiens, ne doleant, dolore illo, essentiali damnationi. An autem ad alia mala non facienda datur illis gratia sufficiens, pro parte affirmativa hæc ratio stat: Quia si non daretur, hoc ipso actu non peccarent, supponuntur autem de novo peccare damnati in multis, ut supponit Martinon n. 67. & Arriaga n. 51. Videturque suadeat ille locus ab initio diabolus peccat. In hac re ta-

men videntur esse oppositæ sententiæ Auctorum. Nam cum supposuisset Mart. dari illis gratiam sufficientem, nihilominus n. 70. docet auxiliis gratiæ demones & damnatos omnino carere, idemq; repetit n. 72. Cit. sup. Suar. docet illos gratia sufficienti non destitui, & tamen c. 11. n. 2. dicit illos relinqui sine omni gratuita vel morali Dei iuvatione. In quo principio, materialiter non nisi peccarent demones, malis suis actibus, quo etiam supponit Arriaga cit. n. 41. sub finem.

Ea, quæ adferuntur de bonis actibus damnatorum, tantum ostendunt, habere illos sanas interdum cogitationes, sed necessarias; adeoque non bonas moraliter, ut cum dicunt, se esse infensatos.

Actus voluntatis sequentes illas sanas cogitationes non sunt honesti simpliciter: quia ita dolent ob pœnas, ut ex malitia sua non dolerent, si non esset infernus, quem actum esse inhonestum dixi in materia de Pœnitentia, ubi de Attritione.

Quod attinet ad appetitum Epulonis volentis convertere fratres, cum hoc sit fortè parabola, non debet in omnibus accommodari; Si autem est historia, potest malitia illius actus ex hoc deduci: quia non doleret, nisi esset locus ille tormentorum. Suarez dicit id factum ab illo ex odio Dei, ne de suis etiam fratribus vindictam sumeret: quod respuit Arriaga, rationemque dat; quia non potest esse odium Dei, ut peccator convertatur. Sed nunquid non est locus alteri formalitati, velle scil. alios converti ex odio Dei, ne de suis vindictam sumat: ad eum modum, quo ex odio Judicis potest dissuaderi scelus, ne vindicans sanguine suæ domus, ut vocant, tingat suas manus. S. Chrysostomus per Ironiam appellat eum humanum. Monet tamen Suarez ex communi Theologorum L. 8. c. 11. n. 26. quod nec pœna damni, nec pœna sensus augeatur illis, propter illa mala, quæ committunt.

QUÆSTIO V.

De Pœna Demonum.

PRÆMITTO 1. cum Martinon d. 44. n. 39. *Quod pœna sit, sit malum, ob culpam illatum*. Hoc ipsum malum, aliud est privativum, stans in ablatione alicujus boni, & hoc appellatur pœna damni: & aliud positivum, stans in perfectione alicujus mali, & hoc vocatur pœna sensus: prior illa absolute loquendo potest esse sine dolore ut est in infantibus, si illi sint in limbo; de facto tamen in inferno, est cum dolore: hicque dolor pertinet ad pœnam damni, tanquam accessorium ad principale, & tanquam complementum infortunii, stantis, in non habere tantum bonum hæc Mart. ex communi sententia.

Sed

Sed oppositum sentit Vasquez, qui definit pœnam sensûs, pœna quæ sentitur seu cognoscitur, & cognita tristitiam adfert, & hoc malum quoties infligitur dicitur pœna sensûs. Respondere tamen potest communis sententia, quod ille dolor qui sentitur & provenit ab aliquo sensibili, aut ab extrinseco sit pœna sensûs, non tamen dolor proveniens ab aliquo insensibili v. g. à præcisâ non visione Dei. Vel certe ut loquitur Suarez dolor sensûs est positus in perpessione alicujus mali positivi: vide Suarez L. 8. c. 13. n. 19. Unde pœna sensûs primariò revocatur ad perpessionem ab igne.

PRÆMITTO 2. *Esse ignem corporeum & materiale in inferno, tam corpora quàm spiritus urentem*; est Catholicorum sententia, ut loquitur Suar. c. 12. n. 9. Licet omnino (verba sunt Martinon n. 39.) id de fide non sit, quod etiam docuit ante ipsum Vasq. d. 243. n. 2. additq; quod cum in Florent. dixissent Græci, ignem Purgatori non esse corporalem, nihil de hoc definivit Florent. sed subticuit. Ex recentioribus Catholicis Cathar. L. de præmio Bonorum & supplicio Malorum, dicit, apud Suarez cit. n. 3. quod ignis inferni, non sit verus ignis sensibilis, atque corporeus, sed est spiritualis pœna, quæ per Metaphoram & Analogiam, appellatur ignis. Quæ etiam sententia fundari potest, non tantum in dubitante Aug. L. de Civit. 20. c. 16. ubi ait: *Cujusmodi ille ignis sit, scire arbitror neminem, nisi cui Deus revelavit*: Sed etiam positiva illius inclinatione ad hanc sententiam, quæ habetur ibidem L. 21. c. 10. ubi explicans illa verba: *Quia crucior in hac flamma*, addit, *dicerem utique, flammam illam esse corpoream, nisi convenienter responderi posset, talem esse illam flammam, quales oculi, qualis lingua, qualis digitus, ubi erant sine corporibus anima*. Subditque, *sic ergo incorporealis illa flamma*. Similia habet L. 12. de Gen. ad Litt. c. 32. Greg. etiam L. 15. Moral. c. 17. alias 14. *Ergo neque corporalium stridor aliquis dentium, neque ignis aliquis perpetuus flammarum corporalium, neque vermis est corporalis*.

Nihilominus oppositum sentiendum est.

RATIO I. Præmissi. Quia Scripturæ verba sunt accipienda ut sonant, frequenter autem in Scriptura fit mentio ignis inferni: Jam autem ignis ut sonat, supponit pro nostro igne. Clarum est testimonium Christi, Matth. 25. *Discedite à me maledicti in ignem æternum*. Vide plura loca in Concordantiis.

Neque valet si dicas, quod in multis locis meminerit Script. frigoris, nivium, vermium, &c. & tamen ista non sunt materialiter accipienda. Non inquam valet, quia de facto gravissimi Auctores alternationem hanc tuerentur. Et ita Hieronymus sup. Matth. 10. explicans nomen Gehennæ, inquit: *Duplicem autem esse Gehennam frigoris, & ignis, in Job plenissime legimus*. Job autem 24. v. 19. dicitur: *Ad nimium calorem*

transeat ab aquis nivium, & usque ad inferos peccatum illius. Eandem alternationem tuetur Damian. Hugo Eterianus, Beda, Hugo Card. Haymo. Hugo Victorinus. D. Thom. in 4. d. 50. q. 2. a. 2. Incertum hoc tamen esse, docet Suarez Sect. 12. n. 24. Auctoritas Jobi non plus valet, quàm quod peccatores transeant ab uno vitio contrario ad aliud. Unde & subdit *usque ad inferos peccatum*, quasi ostendens, quod in prioribus de Inferno non egerit. Sicque interpretatur Tostatus, Soto, Jansenius, Maldon. Pineda post Gregor. M. lib. 16. Moral. c. 27. 28. &c. Est etiam conjectura Soti, quia si illic esset frigus, ad quid petiisset guttulam aquæ frigidæ Epulo.

Quod autem idem non debeat dici de igne, rationem dat Arriaga ex Suar. quia semper & quasi primo loco, & constanter ponitur ignis, ideo clarè denotatur, quod Scriptura non allegoricè loquatur de igne.

RATIO 2. Præmissi Auctoritas Patrum. Gregor. L. 4. dial. c. 29. ad interrogationem: *An ignis inferni corporeus sit?* Respondet, *corporeum esse non ambigo*. August. L. 12. de Civ. c. 10. docet: *Nihilominus veris quamvis miris modis, etiam spiritus incorporeos, posse pœna corporalis ignis affligi*. Et infra: *Adharebunt spiritus incorporei, corpori ignibus excrucianti*. Similia habet Sermon de Temp. 181. Plura habet Suarez ibidem à n. 11.

RATIO 3. Proccedens ex suppositione Revelationis; quia ignis qui corpora urit, debet esse corporeus; idem autem urit & animas, propter auctoritatem Christi, æqualiter de igne æterno, loquentis; quod etiam exprefit Hugo Eterianus L. de Egressu Anim. c. 12. *Unus gehennæ ignis est in inferno*.

Ad auctoritates in oppositum quod attinet. Vel ostendunt aliquos in hoc errore fuisse qualis fuit Tertull. negans quod sine corporibus, possit ignis in spiritus agere. Vel loquebantur, quod hic ignis non esset corporeus, hoc est non ejusdem rationis cum nostrate, indigens scilicet alimento. Quomodo etiam potest explicari Gregor. in oppositum cit. quanquam Sixtus Senensis apud Suar. n. 40. dicit, non debere legi incorporeum, sed corporeum, sicque haberi in vetustioribus exemplaribus. Ad August. auctoritatem quod attinet, explicari posset, quod condistinguat flammam ab igne, dicitque, ignem esse corporeum, ut constat ex locis à nobis cit. Sed vult non esse flammam corpoream; nomine autem flammæ intelligit effectum, qui producit ab illo igne, quod scilicet ille, non esset corporeus. Eodemque modo intelligendus Ambrosius. An autem sit ejusdem atomæ speciei ille ignis cum nostro, non constat ex Scriptura; debet tamen non esse conveniens & quocumque, quia sine addito appellatur ignis.

PRÆMITTO 3. *In quo sit hac in parte Difficultas?* Ex una parte convincunt ea quæ allata sunt.

sunt, quod sit ibi ignis corporeus: Ex alia parte non apparet qui res spiritualis, possit pati à re corporea, & quidè dolorem. Plures in hac parte sententias videbis apud Vasq. d. 243. & apud Suarez citatum c. 13. Sunt qui doceant, quod sola apprehensione consimili ei, quæ est in somnis, urantur: sed hæc sententia non accipit verba Scripturæ, ut sonant, quæ non dicit illos decipi, vel cogitare de igne, sed esse in igne cruciatumque igne. Alii admittunt actionem intentionalem, positam in productione speciei impressæ, illi autem dolent à tam ignobili ente, se desumere speciem, sed id non significatur per Scripturam. Deinde quæ ista foret pœna? cum etiam graves Auctores doceant, posse ab Angelis desumi species ex objectis etiam materialibus.

Alii dicunt torqueri illos calore. Sed quæ ratio restat, quomodo calor materialis illos urat? Dices per potentiam obedientialem. De hoc ipso queritur, quomodo calor habeat obedientialem potentiam, vel potius quomodo eâ utatur ad principium dolorem in spiritibus? Perstringentur hic sententiæ nonnisi notabiliores.

DIFFICULTAS I.

Proponuntur aliorum Explicationes.

EXPLICAT I. Vasquez cit. c. 5. Dæmones ab igne torqueri per alligationem quantum, quam contra suam voluntatem patiuntur; ita ut ab igne se ipsos liberare non possint. Citaturque pro hac sententia S. Thom. Bonav. Ferrar. Scotum, Gabriel & alios. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT I. Quia hæc explicatio non accipit verba S. Scripturæ, ut sonant, quæ perhibet illos pati pœnam ignis; Quod ipsum probatur. Quia præter illam alligationem, quæ non plus dicit, quam indistantiam ignis ab Angelis, vel patiuntur aliquid aliud illi Angelis, vel non patiuntur? si patiuntur, quid aliud? in hocque potius stabit pœna ignis: si autem non patiuntur aliud, ergo non patiuntur pœnam ignis; Quod ipsum probatur. Quando erant alligati seu indistantes tres pueri in camino ignis, quia ille ignis præter suam indistantiam, nihil plus agebat in corpora illorum, nihil patiebantur; Ergo idem dicendum de spiritibus. Et certe Luc. 16. dicitur ab Epulone: *Crucior in hac flamma*; quis diceret sensum esse loci, indistat à me ignis, qui præterea nihil in me agit. Matth. 3. dicitur, quod palæ sint comburendæ igni inextinguibili. Per Cyprianum dicitur illa flamma crucians & cremans: per Cyprianum: per Ambros. incendium perpetuum; ut videre est apud Suar. cit. c. 13. n. 18. & c. 14. n. 11. Hæ autem omnes locutiones, non significant meram alligationem.

NON SATISFACIT 2. ex Suarez. Quia tunc non tam verum esset dicere, torqueri Angelos ab igne, sed potius à Deo in igne; Quod ipsum probatur, quia ille ignis, ut supponit hæc sententia, nihil in spiritibus efficeret; imò per aliquos, nec efficere potest; aliunde verò tota illa afflictio ex duobus nascitur, ex privatione loci superioris maximè cœlestis, & ex detentione in tali loco v.g. centro terræ. Supposita autem illa privatione & detentione, quæ fit à solo Deo, quod in illo loco sit ignis potius quam terra, vel aliud corpus, nihil auget pœnam spiritus, si ab igne nihil patiuntur: quia respectu spiritus, non habet speciale incommodum ignis, præcisa etiam impotentia mutandi ubi locale, non est pœna ignis.

NON SATISFACIT 3. Ratione principiorum, quæ assumit Vasquez. Primum, quod per hanc explicationem ostendatur, quomodo non sit æqualis in omnibus pœna ignis, idque ideò, quia virtute Dei fieri potest, ut unus vehementius quam alius torqueatur. Hæc propositio est vera, sed non ostendit, quomodo id fiat per meram alligationem?

Secundum principium; dæmones qui in hoc aère sunt, non minus cruciantur ab igne, quam si in ipso igne essent: idque ex eo, quia apprehendunt se destinatos esse, ut igni sint perpetuo alligati.

Sed contra est, quia pœna illa stare in alligatione, hæc alligatio de facto non habetur in dæmonibus in aère constitutis; ergo neque habetur pœna; apprehensio etiam inferni non est infernus; sicut nec apprehensio decollationis, est decollatio.

Tertium, quod assumit, est; Quod detur præterea alius modus cruciatus nobis ignotus; sed hic ipse inquirendus fuit.

SENTENTIA Joannis à S. Thoma disp. 24. a. 3. eodem revocatur: salvat hanc pœnam per alligationem non localem tantum, sed etiam per productionem qualitatis cujusdam, quæ impedit potentias illorum, in sua executione. *Hæc Explicatio*

NON SATISFACIT. Concedimus quidem dari alligationem spirituum ad ignem, neque enim indistans agit. Concedimus etiam illum ignem, per modum carceris à Scriptura significari. Sed ulterius negamus in hoc solo pœnam stare, quæ debet importare pœnalitatem igneæ ustionis & concremationis: hanc enim sua phrasi significat Scriptura. Deinde non satis est intelligibile, quomodo illa qualitas impediat ne intelligant Angeli, & velint; quæ tamen sunt in illis operationes principales, licet impedian- tur ab exercitio liberandi se ab indistantia ignis.

Quod autem dicit, omnem dolorem, quem in corpore sentimus, ad hoc reduci, quia non permittuntur membra suo connaturali modo operari propter distemperamentum qualitatis

contrariæ, id quidem verum est. Sed nego dis-
temperamentum hoc salvari, ut non sit perfec-
tio ab igne seu sine unctione. Redit autem quæ-
stio quomodo uratur spiritus?

S. Thomas, qui in oppositum adducitur, hoc
tantum significat, quod alligetur igni, nec pos-
sint illum à se excutere, nec operari sine illo,
censetque hoc superaddi igni corporeo, in quan-
tum est instrumentum Justitiæ divinæ. Sed in-
de non sequitur, quod hoc solummodo tor-
queatur; nihil enim de hoc inibi S. Tho-
mas.

EXPLICAT 2. Suarez, & post illum Arriaga
d. 6. n. 45. Quod scilicet producat quædam qua-
litas, scilicet substantiam spirituales, habens
formalem repugnantiam cum gratia, eandem
substantiam immediatè perficiente. Sicut enim
datur qualitas, quæ reddit Angelum vel ani-
mam pulcherrimam, ultra suam naturam: ita
etiam posset dari qualitas, illi ex natura sua re-
pugnans, quæ fædet & deformem reddat talem
substantiam. Et sicut carere qualitate gratiæ,
est de se sufficiens objectum tristitiæ, pertinen-
tis ad poenam damni: ita affici qualitate repu-
gnante pulchritudini gratiæ, & conferente for-
malem quandam turpitudinem, illi qualitate re-
pugnantem, est sufficiens objectum doloris.
Quod ipsum sic aliter ex eodem Suar. proponi-
tur. Ignis est agens quoddam materiale, & spi-
ritus subjectum patiens, spirituale; Et quia om-
ne quod recipitur ad modum recipientis reci-
pitur; ideo dolor receptus in spirituali, spiri-
tualis est, consequenter etiam objectum illius:
nullum enim extrinsecum agens, causat imme-
diatè dolorem, sed immittendo objectum do-
loris; dolor enim est actus vitæ: actus autem
vitæ supponit objectum, præcipue verò dolor,
qui est definitivè de objecto, quod est malum
præfens. Quod si objectum illud est spirituale,
estque principiatum ab agente materiali, debuit
illud agens facere illud, tanquam instrumen-
tum Dei.

Hoc ipsum sic ulterius declarat Arriaga. Sic-
ut se habent qualitates materiales ad subjectum
materiale, ita se possunt habere qualitates spiri-
tuales ad subjectum spirituale, quod videtur ef-
fe per se clarum. Porro inter qualitates mate-
riales aliquæ sunt conformes & gratæ subjecto,
v. g. palato dulcedo; aliæ verò sunt contrariæ
& dissonæ, v. g. amaritudo fellis. Ergo eodem
modo discurre debemus respectu subjecti spi-
ritualis, ut aliquæ sint bene afficientes subje-
ctum spirituale, aliæ malè & ingratiæ, inter has
autem qualitates dissonas, potest poni prædicta
qualitas. *Hec Explicatio*

NON SATISFACIT. Quia illa qualitas &
salvaret poenam ignis, & non salvaret: salvaret
ut supponitur, cum hoc deposcant locutiones
Scripturæ & Patrum: non salvaret autem, quia

concedo per potentiam obedientialem posse
produci talem qualitatem spirituales, conce-
do quod fædet animam, opponatur gratiæ, dis-
sonet substantiæ spirituali. Sed nego inde sequi,
jam illam esse talem, quæ habeat dissonantiam,
pressuram, tormentum poenalis ignis: in
quo enim stabit illa poenalis?

Quod ipsum sic aliter urgetur, quia vel illa
qualitas habet rationem poenalis ignis, ex
eo, quod producat ab igne obedientialiter a-
gente, vel ex eo, quod sit dissona spiritui: Neu-
trum salvat poenalitatem igneam: non primum,
quia qualitates per potentiam obedientialem
ignis producibiles, possunt etiam esse gratæ spi-
ritui, cumque nullam specialem connexionem
habeat cum igne, nullamque ut dicunt, in his
materiis inchoatam similitudinem, non salvat
poenalitatem igneam. Deinde possunt divini-
tatis produci ab alio igne variæ & specie distin-
ctæ qualitates dissonæ, neque tamen habere for-
malitatem poenalis ignis. Ergo ex hoc
præfens, quod producat illa qualitas tanquam
dissona spiritui ab igne, non potest salvari ratio
poenalis ignis. Quæ etiam ratio probat, ex
eo, quod illa qualitas sit dissona, non salvari po-
enalitatem igneam. Imò, cum definitivè sit illa
qualitas nonnisi deformativa & opposita gra-
tiæ, nihil importat in se de formalitate poenali-
tatis ignis.

DIFFICULTAS II.

*Proponitur Modus, quo puniuntur spi-
ritus ignis.*

EXPLICATUR 3. sic prædicta difficul-
tas.

Impossibile est esse dolorem sine perceptio-
ne. Ratio in primis petitur ab experientia. Vi-
demus enim ea quæ nihil percipiunt, nihil do-
lere, ut lapides, arbores & similia. Et fundatur
ulterius in hoc principio, quia dolor vel est in
appetitiva, vel in noscitiva, vel in sola receptiva
qualitatis dolorificæ. Si sit in hoc ultimo, se-
quitur quod deberet etiam lapis dolere, posita
in illo qualitate dolorifica. Sequiturque ulte-
rius, nihil esse in mundo, quod non sentiat, vel
sentire non possit: quia omnia sublunaria, sunt
receptiva qualitatum dolorificarum: Si autem
dolor est situs in secundo, ergo quod percepti-
vum non est, non potest dolere, quia nihil ap-
petitum nisi præcognitum. Quod si dolor est
in noscitiva etiam, habetur intentum, quod ni-
hil doleat nisi noscitivum. Quod si impossi-
bile est esse dolorem sine perceptione, etiam in
dæmonibus debet esse perceptio doloris, quæ
ostendat poenalitatem ignis, ut ita salventur di-
cta Scripturæ & Patrum: Ut autem ostendatur
poenalis ignis; debet esse dolor unctionis, ut
ita dicam: hanc enim communis apprehensio
accipit pro poenali ignis.

Porro dolor ustionis, duplex cogitari potest, materialis & proprius, & alius spiritualis & per proportionem quandam dictus: in demonibus non potest ab igne causari dolor materialis, & proprius ustionis: cum enim non sit quidquam ustibile nisi materiale, si Angeli materiales non sunt, nec sunt ustibiles, adeoque respectu illorum, non potest dari materialis ustio. Ustio autem spiritualis & per proportionem dicta, si detur, illa bene uri poterunt demones, salvari que tota poenalitas ignis. De qua ipsa spirituali & proportionata ustione, hic formari potest discursus.

Experimur, admoto igne corpori, sensibilem nostrum dolorem, cruciatumque materiale, quem percipit sensitiva: quia verò nunquam ita percipit sensitiva, quin etiam percipiat intellectiva pars, ut suppono ex Animasticis: percipit patiturque eum dolorem, etiam ipsa anima, etque spiritualis: qui dolor, est per proportionem ustio: quia est species quædam doloris spiritualis, qui non ponitur, nisi vel ad realem ustionem, vel ex specie excitata materialis ustionis, simul trahente secum speciem spirituale, quæ deferriat ad talem dolorem spiritualem percipiendum. Quo posito

Sic ulterius proceditur. Non implicat contradictionem, ut ignem illum infernalem eleve Deus, per potentiam obedientialem, ad principium talem dolorem spirituale, qualis solet haberi in anima unita corpori quod uritur: quæ enim in hoc implicat? vel enim hæc implicat ex eo esset; quia ille ignis non est vitalis & dolor est vitalis: vel ex eo; quia ille dolor esset spiritualis, & ignis materialis: vel ex eo, quia quando non est materialis ustio, non potest esse dolor verus spiritualis, qualis percipitur, dum fit talis ustio. Nihil horum probat intentum arguentis. Non primum, quia dari possunt principia ad actum vitalem, ipsa non vitalia, modo principale principium, sit vitale: Et ita habitus supernaturalis in multorum sententia non est quid vitale aliaque multa, v.g. species sensibiles, & tamen principiant actum vitalem. Secundum etiam non obest: quia non implicat contradictionem, elevari (saltem divinitus) materiale aliquid, ad producendum aliquid spirituale. Tertium etiam non obest, quia quamvis id naturaliter fieri non possit, præcipue cum vera, gravi, non apprehensa pressurâ: non implicat tamē id fieri determinante Deo, ut producat talis dolor, concurrenteq; ad illū elevato igne. Et sicut naturaliter non potest videri color absens, potest tamen divinitus determinari potentia, & completi, supplente completionem ponibilem ab objecto, ipso Deo, ita ut exeat in actum visionis: cur ergo ex simili determinatione, talis dolor, de quo hic, haberi non poterit?

Breviter explicatur. Quomodo spiritus puniatur ab igne? Quia scilicet ex una parte

determinat Deus ad eliciendum talem dolorem spirituale, qualis haberi solet, dum uritur corpus, ex alia parte elevat Deus ignem, ut suo modo concurrat, determinetque ad talem dolorem.

PROBATUR 1. Explicatio auctoritate Gregor. I. 4. Dialog. c. 29. *igne visibili ardor ac dolor invisibilis erahitur, & per ignem corporum mens incorporea, etiam incorporea flammâ cruciatur.* Et inferius. *Quamvis colligere ex dictis Evangelicis possumus, quia incendium anima non solum videndo, sed etiam experiendo patitur.* Eadem sententia videtur esse Henrici apud Suarez in substantia. Ut videre est c. 14. n. 24. ubi docet, ignem affligere demones illo genere afflictionis, quod affligeret sensum corporis, proque eadem sententia citatus potest adferri Mart. n. 99.

PROBATUR 2. Quia ex una parte non implicat id contradictionem, ex alia parte longè simplicius ostendit, & explicat verba Scripturæ, utpote adferendo & ostendendo dolorem poenalitatis igneæ.

PROBATUR 3. Quam multa vexativa formari solemus, & si seclusa ligatione sensuum idem nobis contingeret, indubiè insigniter affligeremur, cur ergo altiori modo, præsentē etiam plenè sibi animo, non poterit idem facere Justitia Dei.

DIFFICULTAS III.

Solvuntur Objectiones.

OBJICI potest 1. Non potest Deus ponere qualitatem, quæ posita in Angelo, faciat illum potentem pati à calore materiali ignis. Ergo neque potest elevari ignis ad causandum dolorem explicatum. Ant. multis probat contra Henr. Suarez à n. 27.

RESPONDETUR. Quia illa qualitas & faceret Angelum posse pati à calore materiali ignis ut supponitur; & non faceret, quia deberet facere illum pati per dolorem materiale ustionis: (de hoc enim procedit questio) & tamen spiritus utpote incorporeus, uri non potest: tale autem absurdum nullum sequeretur, si elevaretur ignis ad principium dolorem spirituale, afflictivum spiritus, modo explicato.

INSTABIT 1. Hic dolor non potest esse nisi ex qualitate illa dolorifera, quæ ex vehementi calore resultat; quia illa est proprium objectum illius: sed ignis ille in substantia spirituali, non facit formalem calorem, ergo nec principabit prædictum dolorem.

RESPONDETUR. Illum dolorem naturaliter ex vi connexionis cum corporeo, non posse principiari, nisi ex qualitate dolorifera, orta ex calefactione: posse tamen principiari talem

dolorem, accedente Dei determinatione elevationeque. Unde adæquatum objectum talis doloris naturaliter concepti, est qualitas uisiva corporea, immixta: ita tamen, ut supernaturaliter dari possit locus tali dolori, sine corporali uisione.

INSTABIS 2. Anima percipit dolorem uisito corpore, ex eo, quia calor ille disponit ad corruptionem hominis; respectu autem Angeli, non datur dispositio ad corruptionem: Ergo nec principium doloris.

RESPONDETUR. Ex dictis duplicem esse talem dolorem. Primus ex connexionione ad corpus, talis dolor ex connexionione ista, non habetur in Angelis, vocaturque hic dolor materialis. Secundus dolor, est proportionatus, determinatus ab extrinseco & per interventionem potentie obedientialis; Et sic nego illum non posse principiari, sine sensibili dolore.

INSTABIS 3. Si calor poneretur in Angelo, non esset contra naturam illius, sed esset in illo qualitas neutra. Ergo non posset in Angelo esse objectum ejusdem doloris, cujus est in homine, quo ab igne torquetur.

RESPONDETUR. Posse esse objectum talis doloris, Deo determinate potentiam, ad habendum talem dolorem, & elevante ignem, ut ad illum concurrat: calor autem est in Angelo qualitas neutra, ejusque non afflictiva; quia ad hoc non elevatur.

OBJICITUR 2. Impossibile est dari actum vitalem sine objecto proportionato & necessario: sed in anima separata non est objectum talis doloris, qui ex carne transsit in animam usque ad voluntatem ejus, quando caro igne comburitur. Ergo nec talis dolor potest esse in anima separata. Major probatur, quia impossibile est velle nisi volibile, videre nisi visibile, & sic de reliquis; Ergo etiam impossibile erit dari tristitiam, nisi de objecto disconveniensi. Quod ipsum ulterius in hoc fundatur, quia habitudo ad objectum est essentialis omni actui immanenti. Min. principalis prob. quia objectum doloris resultans in voluntate animæ conjunctæ, ex actione ignis, est qualitas dolorifera corporea, causata ex calefactione ignis, & speciali receptione in organo tactus; in spiritu autem, non producit talis qualitas ab igne.

RESPONDETUR. Naturaliter in animo presente, non oriri talem dolorem, nisi ob qualitatem doloriferam, in tactu receptam; posse tamen oriri supernaturaliter, Deo determinante, &c. Quod autem attinet ad illud principium: impossibile est dari actum vitalem, sine objecto proportionato. Ad hoc dici potest, in primis, querendo unde oriatur in nobis somniantibus dolor pœnalitatis igneæ? Si id referas in species vicarias, id in presenti etiam facies, in super recurrendo ad determinationem divi-
nam, elevationis interventionem, &c. Deinde

non implicat oculum corporeum per multos, si specie impressa informetur, videre etiam objectum absens: in quorum sententia illud principium, habitudo ad objectum est essentialis actui, in hoc sensu est verum, quod debeat terminari ad objectum, sed non facit hunc sensum, quasi nisi objectum in se adsit, jam non possit circa illud, etiam divinitus, versari potentia. Neque inde sequetur, quod possit odor videri: nam potentie exteriores versantur circa sua objecta, prout sunt à parte rei: Cum ergo odor non sit coloratus; supponitur autem objectum oculi esse coloratum, sit ut non dicatur videri odor. Quia autem potentia volitiva, fertur in objectum prout representatum à nostris intentionibus; possit autem nostra intentio representare ignem tanquam doloriferum, sit ut objectum illius doloris, possit esse ignis.

Sed concessio etiam hoc principio, non sequitur quidquam contra nos: Dicemus enim dari tunc objectum illius doloris, hoc est ipsum ignem, qui supponitur elevatus.

INSTABIS 1. Suarez. Objectum talis doloris in anima non est ipse ignis in se spectatus, nec etiam aliquid factum in spiritum ab ipso igne. Ergo nullum est objectum ibi talis doloris. Ant. probatur. Ignis secundum se non potest esse objectum doloris spiritui, nisi ex falsa apprehensione, quæ in Angelis fingi non potest. Sed etiam si apprehenderetur ignis ut disconveniens, non est objectum simile objecto doloris ex uisione: quia hoc objectum, est qualitas dolorifera, intrinsecè afficiens animatum corpus: Ignis verò, est res extrinseca, quæ solum potest apprehendi, ut disconveniens effectivè, quatenus aliquod nocumentum infert, hæc autem ratio objecti, est valde diversa; Ergo & ipse dolor, erit diversus. Non est etiam aliquid ab igne transmissum, quid enim tale?

RESPONDETUR particularim, quod scilicet objectum doloris illius non sit ignis secundum se præcisè spectatus; sit tamen prout elevatus. Neque illic erit falsa apprehensio; quia præsentibus animo spiritus, experientur dolorem. Cumque persuadeant sibi hoc non implicare; ex alia parte cum experiantur se ita dolere, facile inferunt, se non decipi, in illo dolore. Non esset autem illud objectum simile objecto in uisione, non esset inquam simile quoad vim causandi doloris sibi à Deo communicatam, nego; licet non esset simile in aliis. Quamvis autem ille ignis sit disconveniens effectivè, est etiam disconveniens suo modo objectivè; quia verificat hanc propositionem: elevatus est ad principiandum dolorem, similem ei, qui ex uisione haberi solet, in anima, conjuncta corpori, efficitque non quidem eundem omnino, sed proportionatum dolorem, eò quod ille prior percipiatur ratione connexionis cum

cum corpore, posterior ex determinatione divina, interventione elevationis, &c. Posset etiam bene admitti qualitas spiritalis producta ab igne, quæ recepta in spiritu, compleat eundem ad principiandum prædictum dolorem; sed hoc non est necessarium; cum ignis ille possit hoc facere, & ex decreto Dei, semper ab iisdem indifferet. Quod autem dicit Suarez, esse illuc non nisi tristitiam in spiritu, quando crematur corpus, & non dolorem; id immerito dicitur: est enim tristitia, sed non sine dolore: actus enim sensationum, habent correspondentes sibi actus spirituales, adeoque dolorem poenalitatis ignæ, ad quem (ut jam explicatum) habendum determinatur damnati.

INSTARI adhuc posset. Ille dolor & esset vitalis, & non esset vitalis: esset ut supponitur: non esset autem, quia inchoatam vim naturalem ad talem dolorem non habet purus spiritus.

RESPONDETUR. Sufficere ad salvandam vitalitatem in actu aliquo, ad quem supernaturalis determinatio requiritur, sufficere inquam habere inchoatam vim, ad similem genere proximo actum; licet non similem specie. Et sic vitalis est visio beata, licet nullum intuitivum, similem specie, producat creatura actum: Sufficit autem ut producat actum intuitivæ notitiæ. Quia verò ille dolor, de quo hic, progredere proximo, dicit dolorem spiritualem; fit ut

dicatur etiam ad illum haberi inchoata vis, adeoque ut dicatur ille dolor fieri vitaliter.

OBJICIT 3. Vasquez. Intellectus Angeli non potest ita deludi, ut possit apprehendere tanquam malum aliquid, quod revera non est; secus homines, qui imaginatione decipiuntur.

RESPONDETUR. Quod tunc non decipiatur Angelus, quia præsentem animo experitur illum dolorem, abstractivèque cognoscit, elevatum esse ignem ad hunc dolorem: Insuperque evidenter sibi solvit argumenta in oppositum.

INQUIRI hic etiam solet: An tanta sit tristitia dæmonum, ut nullam omnino consolationem capere possint? Affirmant aliqui cum Mol. & Vasq. referuntque in hoc principium, quia statuit Deus, ad nullam lætitiā, se cum illis concursurum. Alii negant cum Suar. quia appetunt aliqua dæmones, quæ sibi statuunt ut bona, quæ si possideant, cur non habebunt saltem levem delectationem? Licet autem nulla sit tristitia in cælo, non sequitur nullam fore lætitiā, saltem levem in inferno; quia non est necesse in omnibus contrarietatem reperiri; aliās quia in cælo nemo errat, deberet etiam in inferno nulla reperiri scientia, quod falsum est.

An autem dæmones nunquam exeant localiter ex inferno, nihil pro utraque parte concludit Arriaga.

Det nobis Dominus terminum Angelorum, liberationem ab inexplicabili pœna dæmonum.

